

a třetí c. ř. s., podle něhož usnesení se stává účinným proti nepřítomné straně teprve doručením, neboť tak by tomu bylo jen tehdy, kdyby byla určena lhůta k plnění podle toho, kdy bude usnesení o úpravě útrat doručeno. Nelze tu použít ani předpisu § 53 druhý odstavec c. ř. s., podle něhož může být při usnesení, v němž jest vyřčen závazek k náhradě nákladů, vyměření nákladů vyhrazeno písemnému vyhotovení, neboť v souzeném případě nevyřklo soudní usnesení závazek k náhradě útrat, nýbrž upravilo jen jejich výši, kdežto závazek sám byl založen na smlouvě. Měla se tedy věc tak, že, když se blížil přesně určený den plnění — na němž soudním usnesením nic nemohlo být měněno — neznal dlužník ještě výši útrat. Ale pak bylo na něm, by se o tom u soudu přesvědčil. Úprava útrat stala se soudem, jak již řečeno, dne 14. listopadu 1928 a tím dnem byla smlouva stran výrokem soudu co do výše útrat doplněna a tím dnem byl také přesně určen objem závazku dlužníkov. V tomto případě netřeba řešiti otázku, co by bylo právem, kdyby soud byl ani do dne plnění výši útrat neupravil. Podle toho, co vyloženo, byly v době podání exekučního návrhu dne 15. prosince 1928 jednak ze smíru, jednak z usnesení jej doplňujícího zřejmy jak objem závazku, tak i čas plnění, který již uplynul, takže tu byly všechny předpoklady § 7 první odstavec ex. ř. pro povolení exekuce. Vždyť povinný nezaplatil do ujednané lhůty ani částky, které dobře znal.

Čís. 8965.

Závazek obce přispívati místnímu učiteli k jeho platu, jež obec plnila tím způsobem, že přenechala učiteli k požívání své pozemky, nelze považovati za závazek smluvní, nýbrž jde o závazek k poskytování konkurenčního příspěvku, kotvící v právu veřejném.

Obec se nemůže sprostiti svého dosavadního veřejnoprávního závazku jednostranně a o své újmě prostě tím, že odepře správci školy další požívání pozemků. K tomu bylo by třeba rozhodnutí příslušných správních úřadů.

Právní otázku, zda se může obec sprostiti jednostranně tohoto svého právního závazku, může soud řešiti; jen kdyby již o ní bylo zahájeno správní řízení, mohl by podle § 190 c. ř. s. přerušiti sporné řízení.

K žalobě obce proti dočasnému správci školy o uznání neobmezeného vlastnictví k pozemkům, jež byly přenechány k užívání učitelům, jest oprávněna přistoupiti jako vedlejší intervenientka školní obec.

(Rozh. ze dne 15. května 1929, Rv II 86/28.)

Obec M. na Moravě domáhala se na prozatímním správci školy v M., by bylo uznáno právem, že žalovanému nepřísluší právo užívání pozemků připsaných obci M. a že jest žalovaný povinen zdržeti se ohledně těchto pozemků všech úkonů, které by v sobě zahrnovaly výkon jakéhokoliv práva nebo služebnosti k těmto pozemkům. Žalující obec tvrdila, že pozemky byly dány do užívání dočasným místním učitelům jen za službu

kostelní a za písařské práce pro obec, že však žalovaný těchto služeb nekoná a užívá pozemků bez právního důvodu. K žalovanému přistoupila jako vedlejší intervenientka školní obec M. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud žalobu pro tentokrát zamítl. Důvody: Nejvyšším rozhodnutím ze dne 6. prosince 1774 bylo nařízeno zřizování t. zv. triviálních škol ve všech místech, kde jsou farní kostely neb od nich vzdálené filiální kostely, povinnost vydržovati tyto školy, i učitele, byla uložena obcím a dominiím a Nejvyšším rozhodnutím ze dne 11. února 1787 i patronu; dekretem ze dne 30. září 1827, čís. 5883 nařízeno, by bylo působeno k tomu, by platy učitelů při nově zřízené škole byly kryty z místních pramenů a nemusely býti doplňovány ze školského fondu. Řešení tří činitelů, obec, dominium a patron, tvořili tedy konkurenci, jíž zákon ukládal povinnost nésti náklad na školu po stránce věcné i osobní. Co ten neb onen činitel dal, ať na penězích, ať na dávkách naturálních, k účelu shora zmíněnému, dal z důvodu závazku veřejnoprávního, aspoň potud, pokud toho bylo zapotřebí, by bylo dosaženo stanovených příjmů učitelových, a nešlo jen o akt liberality. Naturální dávky učiteli z dřívějších dob datující, byly zachovány jako část platu učitelova i v § 37 zákona ze dne 24. ledna 1870, čís. 17 ř. zák., pokud se týče § 27 zák. čís. 18/1870 z. zák. (viz i §§ 38, 47 zák. čís. 77/1883) a zmiňuje se o nich nový platový zákon čís. 103/1926 v § 26. Dekrety z osmdesátých let osmnáctého století bylo také stanoveno, že s funkcí učitele na školách podle těchto dekretů zřizovaných má býti, kde jen je to možno, spojována služba ředitele kůru a kostelníka; tehdejší právní stav, právní postavení církve ve státě a školství — místní duchovní byl dokonce nejblíže představeným učitele a tento podroben jeho doзору — přinášel to s sebou, že i na ony zmíněné dvě funkce učitele bylo hleděno jako na funkce veřejnoprávní, jinými slovy, úhrnné důchody, které konkurence poskytovala učiteli, byly mu dávány za všechny jeho funkce z důvodu závazku veřejnoprávního. Bylo zjištěno, že učitel na škole v M. pobíral užitek z pozemků obecních za službu školní i kostelní, aniž bylo rozlišováno, a že tamní učitelé, až na poslední léta, vykonávali obojí službu a pobírali tuto jednotnou naturální dávku za vše, aniž byli za varhanictví zvláště placeni; je-li v této úhrnné dávce jako její součástka zahrnuta i úplata za službu školní, nelze tuto částku učiteli upírati. Soud první stolice má ovšem za to, že obec, je-li po zákonu povinna nésti na školy náklad věcný i osobní — to jest ovšem pravda, neboť § 35 zákona čís. 292/1920 nevstoupil dosud v platnost, byť i byl fakticky prováděn — a chce-li učiteli dávatí hotově plat zákonem mu zaručený, má právo odebrati učiteli pozemky, z nichž užitek byl dosud z části náhražkou důchodu učitelova; leč o tom, zda mají naturální dávky na účet platu služebního přestati, nenáleží rozhodovati soudům. Zákonem ze dne 24. ledna 1870, čís. 17 bylo v § 43 učitelům zakázáno zastávati kostelnictví; služba ředitele kůru a varhaníka prohlášena za dovolené vedlejší zaměstnání. I pak konali, jak zjištěno, učitelé službu kostelní (nikoli kostelnickou) až do posledních let, nemajíce za to zvláštní

úplatu, nýbrž užívali pozemků jednak jako učitelé, jednak jako varhaníci. Původně jednotná služba »učitele«, pozůstávající ve funkci školní a kostelní a placená úhrnkem, rozštěpila se ve službu učitelskou ve vlastním slova smyslu (službu školní) a funkci varhanickou a co s tím souvisí, funkce prvá je rázu veřejného, druhá úkonem soukromým. Tu pak jest rozlišovati mezi tím, co v naturální dávce, před drahnými léty z veřejnoprávního závazku poskytnuté a i nadále jednotně pobírané, jest úplatou za školní službu na účet důchodu učitelova (na srážku z hotového platu) a co z ní je úplatou za onen druhý, nyní soukromý úkon; jenom oné prvé části zůstává povaha naturální dávky z důvodu práva veřejného. Zjištění a rozhodnutí otázky, zdali, pokud se týče do jaké míry pozemky učiteli v užívání dané pokud se týče důchod z nich podržely původní ráz dávky ze závazku veřejnoprávního, přísluší však úřadům správním; jen případný zbytek jest užíváním, které by nyní slušelo posuzovati podle norem práva soukromého a o kterém by mohly rozhodovati soudy. Dokud není rozhodnuta otázka shora zmíněná úřady správními, nelze se soudu zabývati s věcí a byla proto žaloba pro tentokráte zamítnuta. Dodává se, že nejde o nepřípustnost pořadu práva, neboť, byť i bylo vzhledem k námitkám strany žalované a ke skutkovému zjištění zapotřebí, by nejprve rozhodl úřad správní o nynějším rozsahu naturální dávky, pozůstávající v užívání pozemků v žalobě uvedených, o tom, do jaké míry dávka má ještě ráz dávky veřejnoprávní, jaký původně měla vůbec, přece žaloba sama je vybudována na právu soukromém a pro posouzení příslušnosti soudu jsou rozhodnými údaje žaloby.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalobkyně.

D ů v o d y:

Žalující obec domáhá se uznání neomezenosti svého vlastnictví ke sporným pozemkům, tvrdíc, že byly dány do užívání dočasným místním učitelům jen za službu kostelní, zejména za hru na varhany a za písářské práce pro obec, že však žalovaný těchto služeb nekoná a užívá pozemků bez právního důvodu. Avšak ze zjištění odvolacího soudu plyne, že učitelé na škole v M. odedávna brali požitky z obecních pozemků nejen za službu kostelní, nýbrž i za službu školní, že to byla naturální dávka jednotná a že v ní byla jako její součást zahrnuta též úplata za službu učitelskou, kterou žalovaný nesporně dosud vykonává. Závazek žalující obce, přispívati místnímu učiteli k jeho platu, jež obec plnila tím způsobem, že přenechala učiteli k požívání své pozemky, nelze považovati za závazek smluvní, jak se domnívá dovolatelka, nýbrž jde o závazek k poskytování konkurenčního příspěvku, kotvící v právu veřejném, o historicky na zákonném podkladě se vyvinuvší povinnost obce přispívati k vydržování místního učitele, jakž bylo správně dovozeno v napadeném rozsudku, a to v podstatě, — pokud se týče zákonných předpisů, jež platily před novou úpravou školství, provedenou na Moravě zem-

skými zákony ze dne 24. ledna 1870, čís. 17 a 18 z. zák. — ve shodě s důvody rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 3399 sb. n. s. V napadeném rozsudku se praví, že soudům nenáleží rozhodovati o tom, zda mají naturální dávky obce na účet služebního platu učitelova přestati. Ale není potřebí jíti tak daleko, neboť jádro sporu jest již v tom, zda se může žalující obec jednostranně, o své újmě, sprostiti svého dosavadního veřejnoprávního závazku prostě tím, že odepře žalovanému správci školy další požívání sporných pozemků. Tuto právní otázku může soud řešiti, neboť jde o žalobu zápůrčí a, náleží-li tento spor na pořad práva, přísluší soudu podle všeobecných zásad také právo, utvořiti si samostatný úsudek i o otázce, zda se může žalující obec jednostranně a o své újmě sprostiti svého dosavadního veřejnoprávního závazku prostě tím, že odepře žalovanému správci školy další požívání sporných pozemků. Jen, kdyby o ní bylo řízení správní již zahájeno, mohl by soud podle § 190 c. ř. s. přerušiti sporné řízení, ale tomu tak není. K této otázce nelze však přisvědčiti, uváží-li se, že jde o závazek, který vznikl z důvodu veřejnoprávního v době dávno minulé, potrval stále po mnoho let, nabyt ve smyslu tehdy platných předpisů §§ 167 a násl. t. zv. politického zřízení škol obecních (politische Schulverfassung) právní povahy konkurenčního příspěvku k požitkům učitelovým a trval i byl skutečně plněn až do poslední doby, zejména i po změnách nastalých novějším zákonodárstvím v oboru národního školství, jak bylo v napadeném rozsudku případně vyloženo. Takového dosud trvajícího závazku veřejnoprávního nemůže se žalující obec zbaviti sama o své újmě, nýbrž bylo by k tomu potřebí rozhodnutí příslušných správních úřadů. (Viz též rozhodnutí býv. říšského soudu ze dne 19. ledna 1888, čís. 7, Hye VIII. čís. 425.) Má-li se věc tak, stačí to již o sobě k zamítnutí zápůrčí žaloby, která se domáhá uznání neomezenosti vlastnictví žalující obce ke všem pozemkům, jichž žalovaný učitel požívá, — neboť, bylo-li vyvráceno tvrzení, že požívání obecních pozemků bylo učiteli poskytnuto výhradně za služby kostelní (o písařských pracích nebylo nic zjištěno), bylo-li naopak prokázáno, že šlo o naturální dávku poskytovanou jednotně též za dosud konanou službu školní a, přiznává-li konečně i žalující obec v dovolání, že schází vůbec bezpečný podklad pro řešení otázky, které pozemky jest považovati jako odměnu za služby učitelské (školní) a které za služby kostelní, nelze vyhověti žalobní žádosti, i když se uzná, že žalovaný nemá na požívání obecních pozemků nároku potud, pokud by bylo úplatou za kostelní služby, jichž nekoná. Byla-li napadeným rozsudkem žaloba zamítnuta pro tentokráte, nelze v tom spatřovati nesprávné právní posouzení věci, žalující obci nestala se křivda a její dovolání není oprávněno.

Pokud dovolatelka napadá připuštění vedlejší intervenientky, jde vlastně o vyhrazený rekurs podle § 18 čtvrtý odstavec, 515 c. ř. s., ten pak je bezdůvodný. Vedlejší intervence školní obce M. byla podle § 17 c. ř. s. právem připuštěna. Třebas je žalován jen dočasný správce školy, nelze přece neuznati, že také školní obec má právní zájem na výsledku sporu, zvláště když žalovaný správce školy požíval sporných pozemků

nikoliv z vlastní vůle, nýbrž jménem správy školy a k poukazu představeného úřadu školního.

Čís. 8966.

K hotovosti kupní smlouvy o nemovitosti se nevyhledává, by bylo ujednáno, kterým dnem mají na kupitele přejíti daně a veřejná břemena, jakož i užívání, a o tom, kdo má hraditi převodní poplatky a dávku z přírůstku hodnoty.

(Rozh. ze dne 15. května 1929, Rv II 760/28.)

Žalobci domáhali se proti žalované určení, že kupní smlouva o nemovitosti jest platná, že žalovaná jest povinna ji dodržeti a vydati žalobcům listinu způsobitou ke vkladu vlastnického práva. *Procesní soud* první stolice žalobu zamítl, *odvolací soud* uznal podle žaloby, vypustiv určovací žádání.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Mylným jest právní názor dovolatelky, že k platnosti kupní smlouvy o domku bylo třeba dohody i o tom, kterým dnem mají na kupující přejíti daně a veřejná břemena, jakož i užívání, a o tom, kdo má hraditi převodní poplatky a dávku z přírůstku hodnoty, ježto prý jsou to podstatné náležitosti každé kupní smlouvy. Podle §§ 1053, 1054, 1062 obč. zák. se vyžaduje k hotovosti tržové smlouvy shoda stran o předmětu a o ceně. Jinak platí, nebylo-li mezi stranami nic ujednáno, doplňovací předpisy zákona. Nedostatek jednání stran o době odevzdání, o přechodu nebezpečí, břemen a užitků, jakož i o tom, kdo má platiti poplatek převodní a dávku z přírůstku hodnoty, nemá tedy o sobě význam pro hotovost tržové smlouvy, ježto pro ten případ jsou tyto otázky upraveny zákonem, a když o nich nebylo jednáno, jest předpokládati, že strany mlčky tomu chtěly, by nastala jejich úprava podle zákona, totiž podle ustanovení §§ 1061, 1062, 1064, 904, 443 obč. zák., podle zákona poplatkového ze dne 9. února 1850, čís. 50 ř. zák. a podle vlád. nař. ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n. (srv. Ehrenzweig, *Das Recht der Schuldverhältnisse*, vyd. z r. 1928, str. 408, 128, a v příčině dávky z přírůstku hodnoty též rozh. čís. 3977 sb. n. s.).

Čís. 8967.

Odkazovníci, nejsouce účastníky pozůstalostního řízení, nemají práva domáhati se rozhodnutí o tom, podle kterého důvodu dědického práva má býti pozůstalost projednána. Neuznal-li dědic platnost poslední vůle, z níž odkazovníci vyvozovali své nároky, jest na nich, by své nároky uplatňovali žalobou.